

Ammattikorkeakouluopintoihin valmentava koulutus maahanmuuttajille – kokemuksia Kymenlaaksossa

Tiina Kirvesniemi

AMMATTIKORKEAKOULUOPINTOIHIN
VALMENTAVA KOULUTUS
MAAHANMUUTTAJILLE –
KOKEMUKSIA KYMENLAAKSOSSA

TIINA KIRVESNIEMI

KOTKA 2013

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULUN JULKAISUJA.

SARJA B. NRO 109.

Copyright: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Kustantaja: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Taitto ja paino: Kopijyvä Oy, Kouvola 2013

ISBN (NID.): 978-952-306-017-3

ISBN (PDF): 978-952-306-018-0

ISSN: 1239-9094

ISSN: (verkkójulkaisu) 1797-5972

Sisällysluettelo

I Johdanto	4
2 Valmentavan koulutuksen lähtökohdat	5
3 Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa toteutuneet valmennukset	6
3.1 Tähän asti kolme toteutusta	6
3.2 Valmennuksen sisällöt	7
4 Opiskelijoiden haku ja valinta	10
4.1. Markkinointi	10
4.2 Haku- ja valintaprosessi	10
5 Arviointia	12
5.1 Opetuksen toteutuksen arviointia	13
5.2. Oman työskentelyn arviointia	21
5.3. Avoimia kysymyksiä	24
6 Kehittämissuuntia	27
LÄHTEET	29
Kymenlaakson ammattikorkeakoulun julkaisusarjassa B. ilmestyneet julkaisut	30

I JOHDANTO

Suomessa on haluttu helpottaa maahanmuuttajien mahdollisuuksia päästä opiskelemaan ammattikorkeakouluihin. Vuoden 2010 alusta muuttunut ammattikorkeakoululaki antoi oppilaitoksille mahdollisuuden järjestää maahanmuuttajille valmentavaa koulutusta: ”Ammattikorkeakoulu voi järjestää maahanmuuttajille maksutonta koulutusta, jonka tavoitteena on antaa opiskelijalle kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet ammattikorkeakouluopintoja varten” (Ammattikorkeakoululaki § 17).

Ammattikorkeakouluopintoihin valmentava koulutus maahanmuuttajille on varsin uusi asia sekä Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa että koko korkeakoulukentässä. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun ensimmäinen valmentava koulutus järjestettiin keväällä 2010. Kaikkiaan valmentavia koulutuksia on ollut kolme, jotka kaikki on toteutettu Kotkassa Metsolan kampuksella.

Koulutuksen tavoitteena on valmentaa maahanmuuttajia tai maahanmuuttajataustaisia henkilöitä ammattikorkeakouluopintoihin, vahvistaa heidän valmiuksiaan opiskella suomalaisessa korkeakoulussa suomenkielisissä koulutusohjelmissä ja tuoda esiin erilaisia mahdollisuuksia tarjonnasta: mitä ja miten korkeakoulussa voi opiskella. Koulutuksen taustalla ovat myös opetusministeriön korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian tavoitteet 2009–2015 ja maahanmuuttopoliittiset linjaukset (Opetusministeriön julkaisu 2009:21; Opetusministeriön julkaisu 2009:48).

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun maahanmuuttajille kohdistetun koulutuksen nimi on ollut alusta lähtien ”Ammattikorkeakouluopintoihin valmentava koulutus maahanmuuttajille”. Nimi sisältää ennako-oletuksia koulutuksen luonteesta: toteutuksien taustaideana on valmennus, joka lähtökohdiltaan on valmennettavan omaa motivaatiota ja omaa toimintaa korostavaa. Jo 1500-luvulla coaching tarkoitti ”henkilön siirtämistä nykyisestä paikasta haluttuun päämäärään”. 1840-luvulla coach-termillä viitattiin akateemisissa piireissä yksityisiä tutoreita, jotka opastivat opiskelijoita Oxfordin yliopistossa. Sittemmin coaching-termi alkoi esiintyä urheilupiireissä, jolloin sillä tarkoitettiin henkilöä, joka avusti urheilujoukkuetta menestymään kilpailuissa (kts. Aaltonen ym. 2005, Virolainen 2010). Nämä valmennuksen määritelmät kuvaavat hyvin myös maahanmuuttajien koulutusta: haluttuna päämääränä nähdään opiskelupaikka nimenomaan ammattikorkeakoulussa, joka tuottaa jatkossa tutkinnon haluttuun ammattiin. Valmennuksesta vastaavat henkilöt ovat tietyllä tavalla olleet tutoreita, jota opastavat osallistujia esimerkiksi hakuprosessissa. Kaiken kaikkiaan tavoitteena on osallistujien menestys sekä pääsykokeessa että jatkossa ammattikorkeakouluopinnoissa!

2 VALMENTAVAN KOULUTUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Ammattikorkeakoulukenttä on laajasti ottaen liikkeessä. Osana tätä muutosliikehdintää on ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin muutos. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (§26/2013) mukaan ammattikorkeakoulujen yksikköhinnan osana oleva koulutuksen osuus sisältää myös maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa suoritettut opintopisteet.

Maahanmuuttajien kasvava määrä Kymenlaaksossa luo tietyllä tavalla paineita myös ammattikorkeakoululle, ja on tullut aika miettiä, missä määrin voimme ottaa vastuuta osasta maahanmuuttajia ja auttaa heitä löytämään oma uransa ammattikorkeakoulututkinnon kautta. Kotoutumiskoulutuksesta ja maahanmuuton alkuvaiheen kielikoulutuksesta kantavat suuren vastuun muun muassa toisen asteen oppilaitokset ja ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset. Kun kotoutuminen on hyvässä vaiheessa ja suomen kielen taito on karttunut, on aika miettiä jatkoa. Millaisia koulutusmahdollisuuksia on olemassa toisen asteen lisäksi? Miten voi hyödyntää jo olemassa olevia tutkintoja? Millaista työtä haluaisin tehdä?

Ammattikorkeakouluopintoihin valmentavalla koulutuksella on nähtävissä useita kontribuutioita. Ensinnäkin maahanmuuttajat muodostavat merkittävän osaamisresurssin ja - potentiaalin, jota olisi voitava hyödyntää koko alueen työelämän hyödyksi (ks. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:15). Tämän potentiaalin hyödyntämisessä ammattikorkeakoulun roolina on olla osaavan työvoiman tuottaja. Toiseksi ammattikorkeakoulut käyvät kiivasta taistelua opiskelijoista eikä itsestään selvänä voida pitää sitä, että koulutusalojen vetovoima säilyy hyvänä vuodesta toiseen. Valmentavan koulutuksen kautta maahanmuuttajia saadaan osin jo sitoutettua omaan oppilaitokseemme. Kolmantena kontribuutiona voidaan nähdä yksilöllisesti suuntautuneen ja tavoitteellisen toiminnan maahanmuuttajien hyvinvointia lisäävänä elementtinä, joka liittyy heidät tiiviisti suomalaiseen yhteiskuntaan.

Tässä julkaisussa kuvataan Kymenlaakson ammattikorkeakoulun maahanmuuttajataustaisille henkilöille suunnattujen valmennuksien toteutuksia, kootaan koulutusten opiskelijapalautte sekä esitetään valmennuksen kehittämisen mahdollisuuksia, joita tarkastellaan sekä opetussuunnitelman, kokonaistoteutuksen että osallistujilta saadun palautteen perusteella.

3 KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULUSSA TOTEUTUNEET VALMENNUKSET

Tässä luvussa kuvataan vuosina 2010–2013 toteutuneet valmennukset opiskelijamäärien valossa. Lisäksi esitellään valmennuksen opetussuunnitelman opintojaksojen sisällöt.

3.1 Tähän asti kolme toteutusta

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun ensimmäinen maahanmuuttajien valmennus toteutettiin Koulutus- ja työelämäpalveluiden järjestämänä keväällä 2010. Tuolloin hakijoita ja valmennukseen hyväksytyjä oli runsaasti. Seuraavissa toteutuksissa tiukennettiin pääsyaatimuksia niin, että korostettiin korkeakouluopintoihin hakeutumisen kelpoisuutta ja motivaatiota korkeakouluopintoihin suuntautumisessa. Sittenmin on hyväksyty myös se, että valmennus voi olla tilaisuus tarkastella omaa tulevaisuuttaan, minkä tarkastelun tuloksena voi myös olla se, että koulutus- ja työsuuntautuminen on sittenkin toisen asteen koulutukseen. Keväällä 2012 valmennusta suunniteltiin toteutettavaksi Kouvolassa, mutta tuolloin ei ollut tarpeeksi hakijoita, kuten ei myöskään syksyllä 2012 Kotkassa. Taulukkoon 1 on koottu 2010–2013 valmentavaan koulutukseen hakijat, hyväksytyt ja todistuksen saajat.

Hakijoiden määrä on vaihdellut vuosittain, mikä voi johtua monesta syystä. Maahanmuuton ajankohdat vaihtelevat, kotoutumisen tahti vaihtelee yksilöllisesti kuten myös suomen kielen oppiminen. Muiden oppilaitosten koulutustarjonta maahanmuuttajille vaihtelee. Alueella on myös useita maahanmuuttajille kohdistuneita hankkeita, jotka järjestävät koulutusta tai muuta toimintaa heille. Valmentavan koulutuksen ajankohta on kuitenkin päätetty pitää syksyn tai kevään hakuajan yhteydessä, sillä silloin on mahdollista konkreettisesti harjoitella hakemista ja valmistautua pääsykokeisiin.

Vuosi	Hakijoiden määrä	Valmennukseen hyväksytyt	Todistuksen saajat
2010	39	29	29
2011	23	13	10
2012	keväällä 13 syksyllä 11	- 5	ei toteutusta ei toteutusta
2013	26	16	13

Taulukko 1. Hakijat, valmennukseen hyväksytyt ja todistuksen saaneet 2010–2013

Hakijoiden ja valmennukseen osallistujien lähtömaa on suurimmalla osalla Venäjä; erityisesti Petroskoi ja Pietari ovat olleet alueita, joista valmentavaan koulutukseen tullut runsaasti hakijoita. Osallistujia on ollut myös esimerkiksi Virossa, Ukrainasta, Afganistanista, Kongosta, Kreikasta ja Bulgariasta. Arviolta 80 % osallistujista on ollut naisia. Kielitaito on vaihdellut pääosin B1-B2 – tasoilla. Lähes kaikilla osallistujilla on ollut hakukelpoisuus korkeakouluopintoihin.

3.2 Valmennuksen sisällöt

Valmentava koulutuksen opintojaksot opetussuunnitelmassa ovat pysyneet lähes samoina kaikkien kolmen toteutuksen aikana, mutta tietoinen painotus suomen kielen oppimiseen on vahvistunut. Opintojaksot ovat suomen kieli, oppimisprosessia tukevat opinnot, tietotekniikan perusteet, oma hyvinvointi ja motivoituminen sekä valinnaiset opinnot. Seuraavassa esitellään tarkemmin opintojaksojen tavoitteita ja sisältöjä vuoden 2010–2013 opetussuunnitelman mukaan.

Suomen kielen opintojakson laajuus on 6 opintopistettä, vaikka käytännössä koko valmennuskurssin ajan yritetään vahvistaa kaikin keinoin suomen kieltä. Opetus tapahtuu suomeksi, osallistujia kannustetaan käyttämään suomen koko koulutuksen ajan ja itsenäisen opiskelun luku- ja kirjoitustehdävät tehdään suomeksi. Suomen kielen opintojakso on kuitenkin suomen kieliopin ja sanavaraston kannalta keskeisin.

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia opiskella suomenkielisessä koulutusohjelmassa
- pystyy seuraamaan luentoja ja tekemään muistiinpanoja
- pystyy laatimaan muistiinpanoistaan suullisen ja kirjallisen yhteenvedon
- aktivoituu osallistumaan opetuskeskusteluihin sekä lukemaan sähköisiä ja painettuja oppimateriaaleja
- kehitty suomen kielen taidossa ja oppii aktiivisesti kehittämään sitä.

Oppimisprosessia tukevat opinnot –opintojakso on laajuudeltaan 3 opintopistettä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia oman oppimisen kehittämiseen ja arviointiin
- vahvistaa valmiuksiaan opiskella korkeakoulutasoisessa oppimisympäristössä
- hallitsee toimimisen ammattikorkeakoulutasoisessa oppimis- ja opetusprosessissa
- osaa toimia aktiivisesti omien tavoitteidensa mukaisesti
- kykenee omatoimisesti hakemaan tietoa eri koulutusvaihtoehdoista ja mahdollisuuksista
- tuntee oman alansa valintakoekäytännöt ammattikorkeakouluissa
- tunnistaa oman osaamisensa kehittämiskohteet ja edellytykset oman alansa valintaprosessin näkökulmasta
- vahvistaa omia voimavaroja pääsykokeissa menestymiseen

Sisällöt: Henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatiminen, tiedonhaku, oppimistyyli ja -taidot, oman oppimisen arviointi, erilaiset opetusmenetelmät (esimerkiksi verkko-opetus), hakuprosessi, valintakokeisiin valmentautuminen.

Tietotekniikan perusteet –opintojakso on laajuudeltaan 3 op.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee oppilaitoksen laiteympäristön
- osaa laitteiden käytön perusteet
- saa valmiudet hyödyntää tietotekniikkaa opiskelussaan

Sisältö: Mikrotietokoneen ja oheislaitteiden käyttö, Windowsin perustoiminnot, Office-ohjelmien peruskäyttö, Internetin ja sähköpostin käyttö

Oma motivoituminen ja hyvinvointi –opintojakso on laajuudeltaan 3 opintopistettä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa omia voimavaroja
- tunnistaa eri toimintaympäristöjen välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä
- toimii vastuullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- vahvistaa tietoisuutta omasta hyvinvoinnista

- tunnistaa erilaisia stressitekijöitä ja elämän kriisitilanteita
- hallitsee mielen hyvinvointiin liittyviä kansalaistaitoja

Sisältö: Omat voimavarat ja kehittämisalueet, vastuullinen käyttäytyminen ja toiminta

Valinnaiset opinnot -opintojakso on laajuudeltaan 5 op.

Tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy syvällisemmin tavoitteidensa mukaisesti valitsemansa koulutusohjelman opetukseen
- tunnistaa ja tarkentaa omat ammatilliset kehittymistavoitteet ja -tarpeet
- syventää tietämystään korkeakouluopiskelusta
- ymmärtää kulttuurieroja ja kykenee toimimaan suomalaisessa opiskelu ja – toimintaympäristössä

Sisältö: Kymenlaakson ammattikorkeakoulun eri koulutusohjelmien opetuksen seuranta, oman osaamisen ja tavoitteiden tutkiva pohdinta. Opintojakso suoritetaan seuraamalla HOPS:in (henkilökohtainen oppimis/opetussuunnitelma) mukaisesti lukujärjestyksessä olevia opintoja. Ennen sitä opiskelijat lähettivät pyynnön opintokokonaisuuden opettajalla saada tulla seuraamaan opetusta.

4 OPISKELIJOIDEN HAKU JA VALINTA

Tässä luvussa kuvataan ensiksi sitä, miten valmentavasta koulutuksesta tiedotettiin kohderyhmälle. Yleisenä ennakkokäsityksenä koulutuksen järjestäjällä oli se, että Kymenlaaksoon saapuu enenevässä määrin maahanmuuttajia eri maista ja monenlaisista lähtökohdista. Koulutuksen markkinointiviestinnän kannalta on merkittävää, miten tieto ammattikorkeakouluopinnoista tavoittaa kiinnostuneet maahanmuuttajat. Toiseksi kuvataan hakuprosessia eli miten hakijoiden joukosta löydetään motivoituneimmat osallistujat ja potentiaaliset tutkinto-opiskelijat.

4.1. Markkinointi

Valmennuksen markkinointi toteutettiin pääasiallisesti sähköpostijakeluna maahanmuuttajatyötä tekevien verkostojen kautta. Näitä verkostoja olivat esim. Mytty-verkosto, Korko-hanke, Monikuhanke, työ- ja elinkeinotoimistot, maahanmuuttovirastot ja toisen asteen oppilaitokset. Koulutus-esittelyä tehtiin pari kertaa myös niin, että käytiin puhumassa siitä Etelä-Kymenlaakson ammattiopiston maahanmuuttajaluokille.

4.2 Haku- ja valintaprosessi

Koulutukseen hakeminen tapahtui sähköisellä lomakkeella, jossa kysyttiin hakijoiden taustatietojen lisäksi aikaisempaa koulutusta ja työkokemusta. Hakuprosessi toisessa vaiheessa kaikki hakijat kutsuttiin haastatteluun ja kielikokeeseen. Haastattelussa pyrittiin saamaan kokonaiskuva haastattelusta ja syventämään hakulomakkeessa kysytyjä tietoja. Erityisesti haluttiin selvittää motivaatiota sekä valmennukseen että jatkossa opiskeluun ammattikorkeakoulussa.

Valmennukseen kelpoiseksi suomen kielen tasoksi oli alustavasti määritelty keskitason taidot sillä ammattikorkeakouluopintoihin suomenkielisissä koulutusohjelmissa vaaditaan tietty kielitaso, esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla B2 tai YKI 4. Useat hakijat olivat suorittaneet keskitason kielitestin

ja jokunen oli suorittanut yleisen kielitestin. Ammattikorkeakouluopinnoissa tarvitaan monenlaista kielitaitoa. Puhekielen osaamisen on tärkeää, mutta yksin se ei riitä. Kirjoittaminen näyttää olevan vaikeaa ja sitä pitää kehittää. On hyvä, jos jo valmennukseen tultaessa kielitaito on tutkinto-opiskeluun nähden riittävällä tasolla, sillä kolmisen kuukautta on melko lyhyt aika kielen kehittymisen kannalta. Toisaalta valittiin mukaan osallistujia myös heikommalla kielitaidolla, sillä vahva motivaatio ja systemaattinen panostus kielen opiskeluun voi saada ihmeitä aikaan kielitaidon vahvistumisessa. Valmennuksen hakuprosessissa kielitasoa testattiin paitsi haastattelulla, myös dialang-testillä ja kirjoitustehtävällä.

5 ARVIOINTIA

Ammattikorkeakouluopintoihin valmentavan koulutuksen arviointia on tehty itsearviointina niin, että koulutuksen järjestäjät ovat prosessin aikana tarkastelleet reflektiivisesti koulutuksen sisältöjä, prosesseja ja rakennetta. Valmennuksen sisällöt ovat pysyneet pääosin samoina, mutta niitä on vuosien ajan tietyiltä osin terävöitetty koko valmennuksen tavoitteisiin nähden. Osa opettajista pyysi opiskelijoilta erillistä arviointia oman opintojaksonsa päätteeksi. Tässä luvussa arvioidaan koulutusta opiskelijapalautteen perusteella.

Opiskelijapalaute kerättiin vuonna 2010 kirjallisena palautelomakkeella. Palaute siirtyi Moodleen vuosina 2011 ja 2013. Palautteen ajankohta vaihteli niin, että opiskelijoita pyydettiin vuosina 2010 ja 2011 kootusti lähiopetuspäivänä ennen koulutuksen päättymistä. Vuoden 2013 valmennuksen arviointia pyydettiin vasta viimeisenä valmennuspäivänä, jolloin vain muutama osallistuja teki arviointikyselyn. Arviointiin vastasi vuonna 2010 oli 21, vuonna 2011 viisi ja vuonna 2013 neljä osallistujaa. Arviointiin osallistujien suhteellinen osuus kurssin päättäneisiin on laskenut vuosien varrella (Taulukko 2). Näin ollen tämän luvun kuvioiden vuosittainen vertailtavuus ei ole mahdollista. Taulukoissa esitetään prosenttiosuudet vastauksista. Niistä voi kuitenkin nähdä suuntaa-antavasti valmennettävien näkemyksiä ja arviointeja toteutuksista.

Vuosi	Arvioijat lkm	Kurssin päättäneet	Osuus
2010	21	29	72 %
2011	5	10	50 %
2013	4	13	31 %

Taulukko 2 Koulutuspalautteen antaneiden osuus kurssin päättäneistä

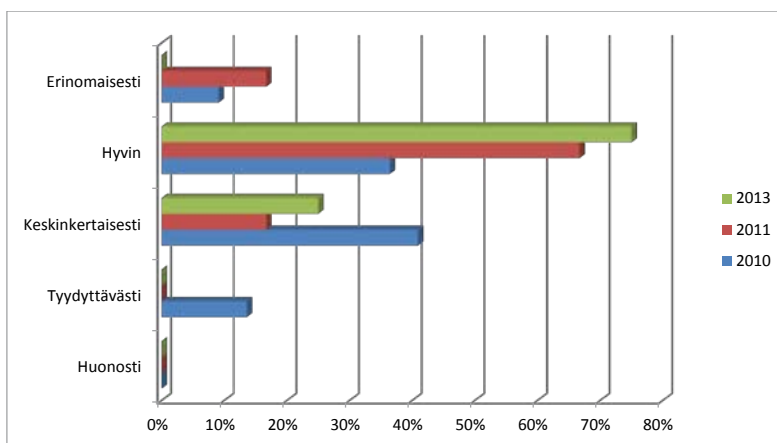
Osallistujilta kerätty palaute koski opetuksen toteutusta ja oman työskentelyn arviointia. Lisäksi kysyttiin avoimilla kysymyksillä, mitä koulutukseen tulisi lisätä tai mitä siitä voisi poistaa, mikä koulutuksessa oli hyvää ja mikä huonoa ja miten hyödyllisenä koulutus koettiin. Markkinoinnin kehittämisen kannalta haluttiin myös tietää, mistä osallistuja oli kuullut koulutuksesta ensimmäisen kerran.

5.1 Opetuksen toteutuksen arviointia

Käytettävissä oleva aika riitti tavoitteiden saavuttamiseen

Koulutuksen tavoitteena oli valmentaa maahanmuuttajia tai maahanmuuttajataustaisia henkilöitä ammattikorkeakouluopintoihin. Lisäksi tavoiteltiin suomen kielen osaamista tasoa, jolla menestyisi tai suomalaisessa korkeakoulussa suomenkielisessä koulutusohjelmassa. Tavoitteena oli myös antaa tietoa erilaisista mahdollisuuksista korkeakouluopintojen parissa.

Näiden yleisten kurssin tavoitteiden saavuttamisen suhteen jokainen osallistuja oli lähtökohdiltaan hieman erilaisessa tilanteessa. Osallistujat laativat itselleen omat henkilökohtaiset opintosuunnitelmat, joissa he kuvailivat alkutilanteen osaamistaan sekä pohjakoulutuksen että työkokemuksen kautta, pohtivat tavoiteltavaa ammattia ja tätä kautta opiskelupaikkaa ja muun muassa suunnittelivat toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi. Valmentavaan koulutukseen osallistujilta kysyttiin, kokivatko he kurssilla käytettävissä olleen ajan riittävän tavoitteiden saavuttamiseen.

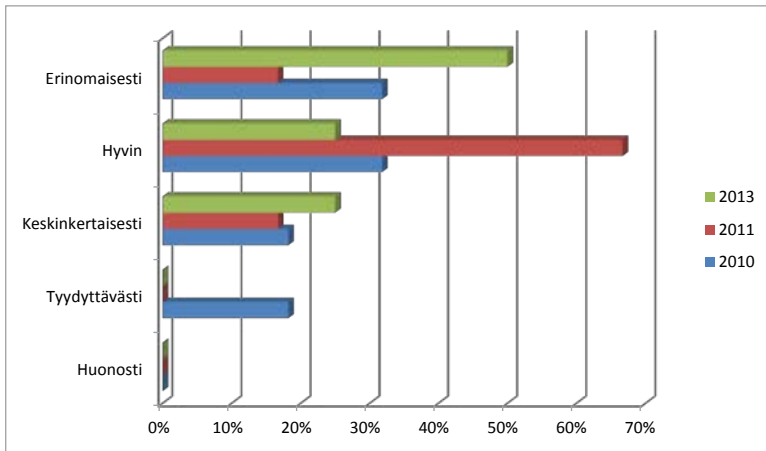
Kuvio 1. Käytettävissä oleva aika riitti tavoitteiden saavuttamiseen

Vuoden 2010 vastauksissa näytti olevan eniten hajontaa. Vuonna 2011 lähes 70 % vastaajista oli sitä mieltä, että käytettävissä oleva aika riitti tavoitteiden saavuttamiseen. Vuonna 2013 vastaajista 75 % katsoi käytettävissä olevan ajan riittävän.

Kouluttajien asianhallinta

Valmentavassa koulutuksessa toimi useita Kymenlaakson ammattikorkeakoulun lehtoreita, kouluttajia ja muita työntekijöitä. Tärkeässä roolissa toimivat suomen kielen opettajat. Tietotekniikan perusteiden kouluttajat olivat myös keskeisiä toimijoita osallistujien opiskelunvalmiuksien kehittämisessä. Kokonaisuuden kannalta jokaisella kouluttajalla oli omat roolinsa valmennuksen onnistumisessa. Koulutuksen vetäjinä ovat toimineet Koulutus- ja työelämäpalveluiden koulutussuunnittelijat ja suunnittelijat, jotka vastasivat kokonaisuuden koordinoinnista. Heidän vastuullaan oli myös

opetuksen seuraamisen koordinointi, oppimista tukevat opinnot sekä hakemiseen ja pääsykokeisiin valmistautumiseen kuuluvat sisällöt. Asiantuntijoina ovat olleet myös hakutoimiston ja kirjasto- ja tietopalveluiden henkilöstöä. Koulutukseen osallistujilta kysyttiin, miten heidän mielestään kouluttajat hallitsivat asiansa.

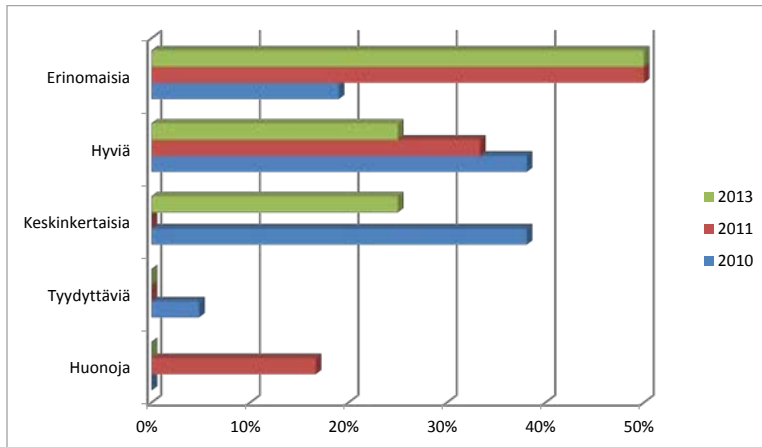

Kuvio 2. Kouluttajat hallitsivat asiansa

Myös vuoden 2010 vastauksissa oli hajontaa niin, että kouluttajien asiantuntijuus nähtiin tyydyttävänä 18 % vastauksissa. Vuonna 2011 ja 2013 kouluttajien asiantuntijuus arvioitiin varsin hyväksi.

Opetusmenetelmien arviointi

Opetusmenetelmät valmentavassa koulutuksessa ovat olleet monipuoliset. Perinteinen luento-opetus on ollut lähiopetuksen opetusmenetelmä, mutta vuorovaikutuksellisuuden tavoittelu on nähty tärkeänä, jotta suomen kielen puhuminen vahvistuisi. Näin ollen lähes jokaiseen lähiopetuspäivään on kuulunut pari- tai pienryhmäyöskentelyä. Moodle-oppimisympäristö on toiminut pääasiassa dokumentit kokoavana paikkana, mutta myös verkko-opiskelua on sen avulla jossain määrin harjoiteltu. Keväällä 2013 toteutuksessa kokeiltiin verkko-opetusta AC:n välityksellä niin, että kouluttaja oli Kasarminmäen kampuksella ja osallistujat olivat tietokoneen äärellä joko Metsolassa tai kotonaan. Tietotekniikan opiskelun opetusmenetelmä perustui opiskelijoiden omatahtiseen etenemiseen yksilöllisesti. Opetuksen seurannassa oppiminen tapahtui havainnoimalla ja havaintoja reflektoimalla. Oppimispäiväkirja oli menetelmä, jonka tavoitteena oli ensinnäkin kiinnittää kirjoittajan huomio omaan oppimiseensa, motivaatioon, oppimistyleihin ja muuhun oppimista tukeviin seikkoihin. Se oli myös väline suomen kielen kirjoittamisen opetteluun. Kirjoitustehtäviä antoivat myös suomen kielen opettajat, mutta niiden fokuksessa olivat esimerkiksi suomen kielen kielipin teemat. Osallistujilta pyydettiin arviota koulutuksessa käytetyistä opetusmenetelmistä

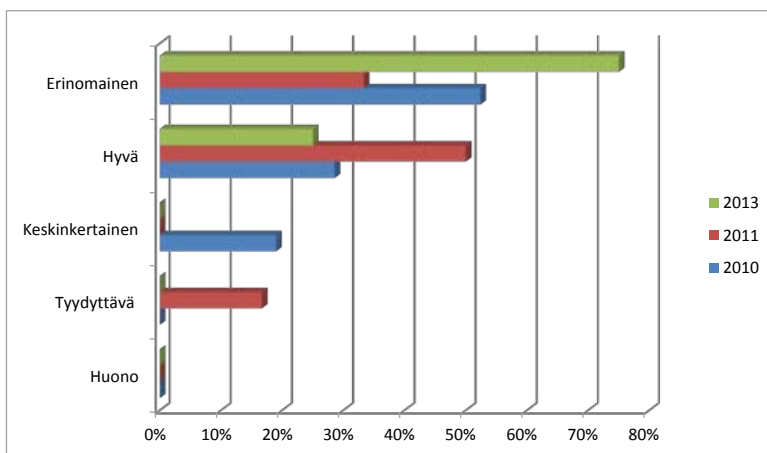

Kuvio 3. Opetusmenetelmät olivat minusta

Opetusmenetelmiä piti erinomaisina puolet vastaajista vuosina 2011 ja 2013. Vuonna 2011 16,67 % vastaajista (yksi vastaaja) piti opetusmenetelmiä huonoina. Yleisenä arviona voidaan todeta, että osallistujat ovat olleet melko tyytyväisiä opetusmenetelmiin.

Jaettu oppimateriaali

Koulutuksen aikana jaettu oppimateriaali oli pääosin sähköisessä muodossa Moodle-oppimisympäristössä. Joitakin hakuprosessiin liittyviä esitteitä ja oppilaitoksen yleisesitteitä jaettiin osallistujille. Valmennuksessa olleilta kysyttiin, mitä mieltä he olivat jaetusta oppimateriaalista.

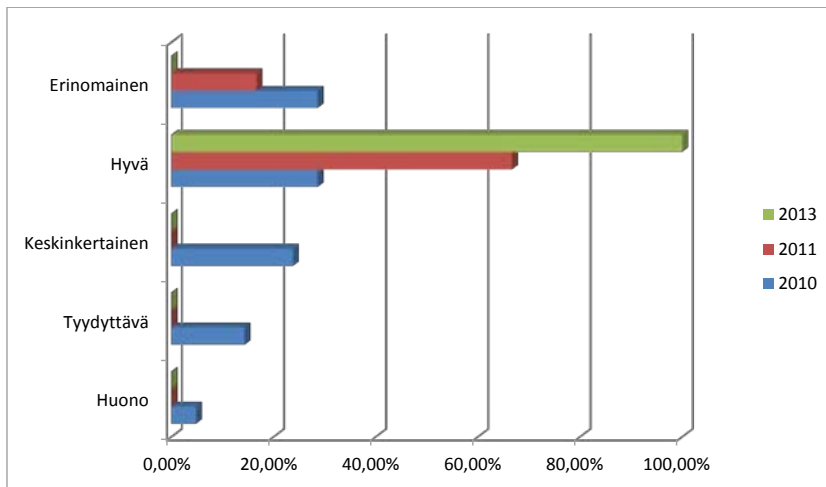

Kuvio 4. Jaettu oppimateriaali

Suurin osa vastaajista piti valmennuksessa jaettua oppimateriaalia hyvänä tai erinomaisena. Tyydyttävänä tai keskinkertaisena oppimateriaalin kokivat vain muutamat.

Koulutuksen ajoitus

Ammattikorkeakouluopintoihin valmentava koulutus on toteutettu kahdesti kevään aikana haun yhteydessä ja kerran syksyn haun yhteydessä. Kevään haussa on yleensä tarjolla laajempi koulutusvalikoima kuin syksyn haussa. Koulutuspalautteessa kysyttiin, millaisena osallistujat kokivat valmennuksen ajoituksen.

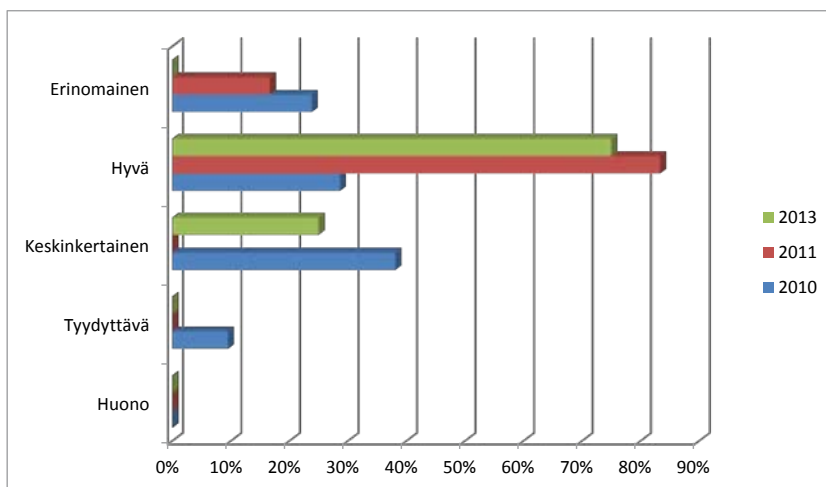

Kuvio 5. Koulutuksen ajoitus

Vuoden 2010 vastauksissa on eniten hajontaa huonosta erinomaiseen. Näyttää kuitenkin siltä, että kokonaisuutena osallistujat ovat olleet varsin tyytyväisiä koulutuksen ajoitukseen.

Koulutuksen taso

Koulutuksen taso määräytyy toisaalta koulutuksen tavoitteiden ja toisaalta osallistujien osaamisen tason mukaan. Suomen kielen lähtötaso on periaatteessa keskitaso, mutta kaikki osallistujat eivät ole olleet tällä tasolla. Tietotekniikan lähtötasoa testattiin myös kurssin alussa. Näiden alkutietojen perusteella kouluttajat ovat suunnitelleet opetusta.

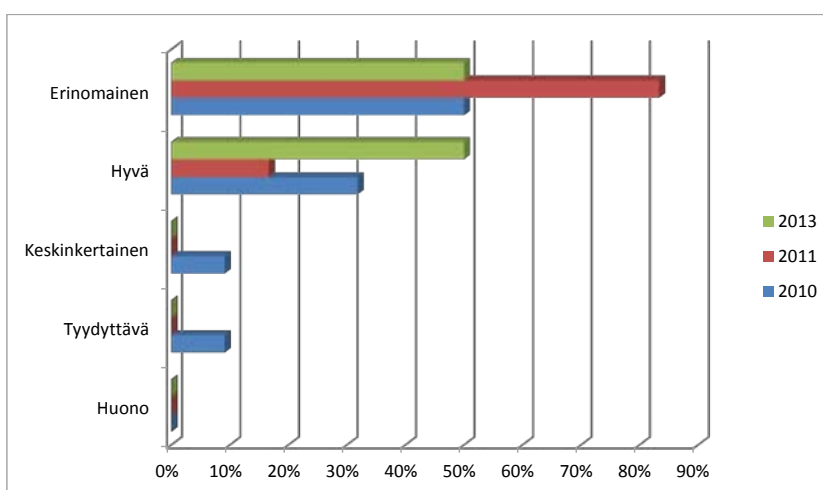

Kuvio 6. Koulutuksen taso

Myös koulutuksen tason arvioinnissa vuoden 2010 osallistujien vastauksissa hajontaa, siten että lähes 40 % piti koulutuksen tasoa keskinertaisena. Vuosien 2011 ja 2013 arvioinneissa pidettiin 75–80% koulutuksen tasoa hyvänä.

Opetusolosuhteet

Maahanmuuttajien valmentava koulutus on toteutettu Metsolan kampuksella. Parina vuonna on valmennusryhmälle onnistuttu varaamaan oma luokka, jossa useat lähiopetuspäivät on toteutettu. Luokka on ollut tietokonealuokka, mikä on mahdollistanut verkon ja erilaisten ohjelmien käytön opetuksessa. Lähiopetusta oli pääsääntöisesti jokaisena arkipäivänä, ja iltapäivisin valmennettavilla oli mahdollisuus jatkaa omaehtoista opiskelua joko koulun tiloissa tai kotonaan. Metsolassa on opiskelijoiden käytössä muun muassa kirjastopalvelut.

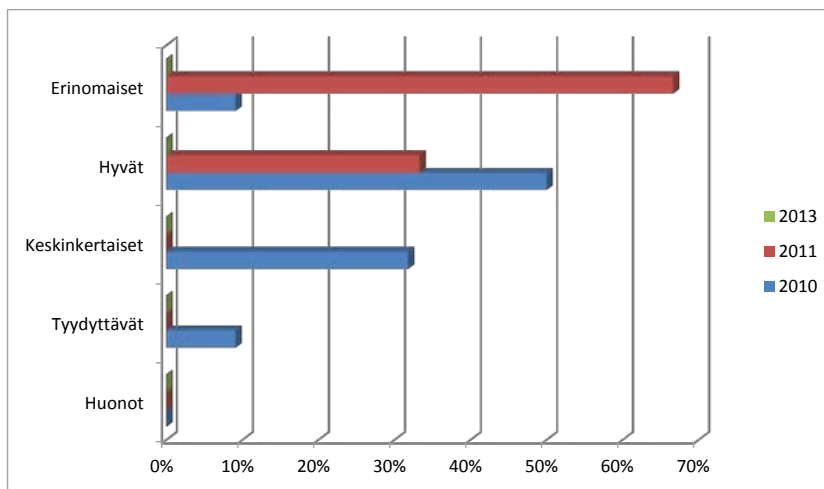

Kuvio 7. Opetusolosuhteet

Vuoden 2010 arvioinnissa 50 % vastaajista piti opetusolosuhteita erinomaisina ja 30% hyvinä. Vuoden 2011 osallistujat yli 80 %:sti kokivat opetusolosuhteet erinomaisina. Vuonna 2013 vastauksen jakautuivat siten, että puolet vastaajista piti opetusolosuhteita hyvinä ja puolet erinomaisina.

Koulutuksen järjestelyt

Koulutuksen järjestelyjä tarkastellaan tässä kohdassa aikataulujen sujuvuuden kannalta. Ensimmäisessä toteutuksessa keväällä 2010 lähiopetusta oli viitena päivänä viikossa 7 tuntia päivässä. Käytännössä varsinkin valmennuksen loppuvaiheessa työjärjestyksessä oli paljon omaehtoista ja etäopiskelua. Vuodesta 2011 alkaen päätettiin muuttaa toteutusta niin, että joka päivä oli lähiopetusta, mutta vain aamupäivisin, ja iltpäivät olivat tehtävien tekemisen aikaa joko koulun tiloissa tai kotona. Säännöllinen rakenne valmentavassa koulutuksessa on tietyllä tavalla hyvä asia, vaikka se ei simuloikaan todellista tilannetta tutkintoon johtavassa koulutuksessa; kaikkien koulutusohjelmien työjärjestykset eivät ole yhdellä jaksolla aikataulullisesti säännöllisiä. Työjärjestykset olivat Moodlessa opiskelijoiden nähtävillä.

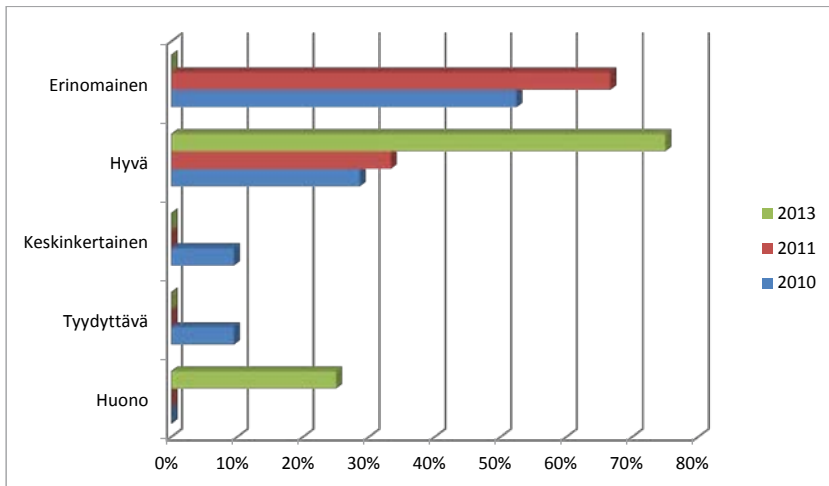

Kuvio 8. Koulutuksen järjestelyt

Vuonna 2010 puolet vastaajista oli sitä mieltä, että koulutuksen järjestelyt olivat hyvät. Vuoden 2011 arvioinnissa 65 % kokivat koulutuksen järjestelyt erinomaisina. Vuonna 2013 ei pyydetty arvioimaan koulutuksen järjestelyjä.

Koulutuksen ilmapiiri

Kouluttajilla on mahdollisuus vaikuttaa koulutuksen ilmapiiriin jossain määrin. Myös koulutusryhmään osallistujat luovat kukin omalta osaltaan koulutuksen ilmapiiriä. Ryhmän sosiaaliset suhteet ja dynamiikka rakentuvat koulutuksen aikana. Osin osallistujat olivat toisilleen entuudestaan tuttuja, mutta uusiin ihmisiin pääsi tutustumaan myös. Valmennuksen alussa oli jokaisessa toteutuksessa ryhmäytymispäivä, jonka tavoitteena oli tutustuttaa osallistujat toisiinsa ja luoda ryhmälle yhteiset toimintasäännöt. Valmennukseen osallistujia pyydettiin arvioimaan koulutuksen tai ryhmän ilmapiiriä. Koulutuksen ilmapiiri on muodostuu pitkälti ryhmän ilmapiiristä, joskin siihen vaikuttavat myös muita seikkoja, kuten esimerkiksi kouluttajien suhtautuminen opiskelijoihin.

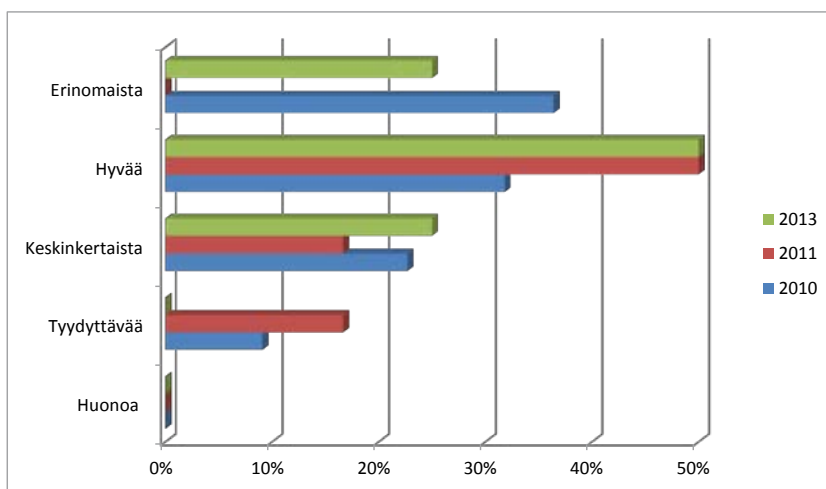

Kuvio 9. Koulutuksen/ryhmän ilmapiiri

Kokonaiskuva koulutuksen ilmapiiristä näyttää olevan hyvä ja erinomainen. Vuoden 2010 arvioinnissa joidenkin mielestä ilmapiiri oli tyydyttävä tai keskinertainen, mutta suurin osa vastaajista piti ilmapiiriä hyvänä ja erinomaisena. Vuonna 2011 vastaajista 65 % piti ilmapiiriä erinomaisena. Vuonna 2013 vastaajista 75 % kokivat ilmapiirin erinomaisena.

Koulutukseen liittyvä tiedottaminen

Koulutusprosessin aikana syntyy aina tiedotettavia asioita, kuten esimerkiksi aikataulumuutokset. Vuoden 2011 ja 2013 toteutuksissa oli käytössä Moodle-oppimisympäristö, joka toimi hyvänä tiedottamisen kanavana. Uutiset-toiminnolla viesti välittyi pakotettuna kaikille kurssilaisille. Pääosin tiedottaminen tapahtui suullisesti lähipäivänä, jolloin pyrittiin kertomaan kaikki opiskeluun liittyvät tärkeät asiat. Näin mahdollistui myös molemminpuolinen vuorovaikutus ja osallistujien kysymyksiin vastaaminen. Tiedottamista tapahtui myös opiskelijoilta kouluttajille. Osallistujilta kysyttiin, mitä mieltä he olivat koulutukseen liittyvästä tiedottamisesta.

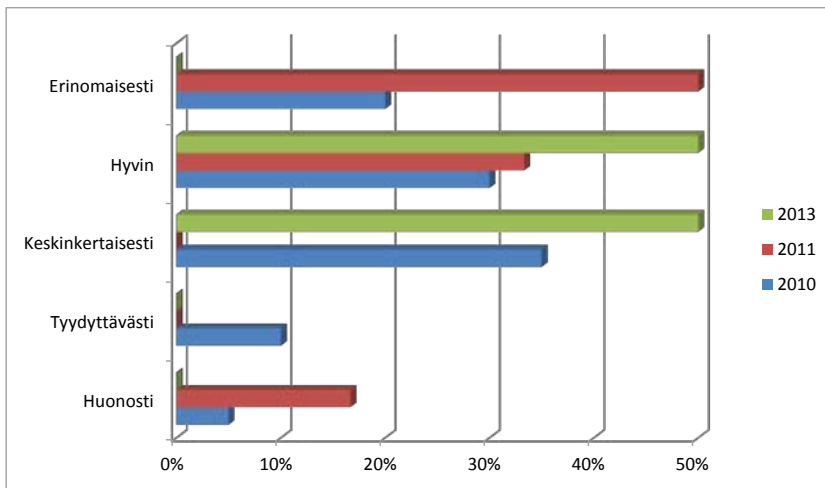

Kuvio 10. Koulutukseen liittyvä tiedottaminen oli mielestäni

Koulutukseen liittyvä tiedottaminen näyttää olevan hyvää, sillä sekä vuosina 2011 ja 2013 puolet vastaajista oli sitä mieltä. Vuonna 2010 tiedottaminen oli vastaajista 35 %:n mielestä erinomaista ja vuonna 2013 erinomaisena sen koki neljännes vastaajista.

Koulutuksen sisältö suhteessa osallistujien odotuksiin

Osallistujien odotukset koulutuksen sisältöön voivat syntyä monella tavalla. Ensimmäinen käsitys sisällöstä syntyi koulutusessitteessä, jossa sisältö on yleisellä tasolla. Haastattelutilanteessa hakijoiden oli mahdollista kysyä koulutukseen liittyvistä asioista, jolloin esitteessä mainituista sisällöistä saattoi saada tarkempaa tietoa. Valmennuksen alkuvaiheessa osallistujille esiteltiin vielä koulutuksen tavoitteet ja sisällöt mahdollisimman konkreettisesti.

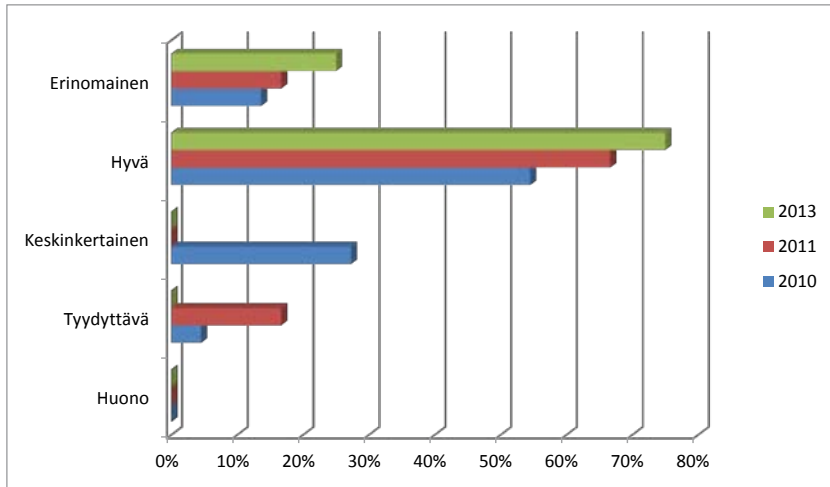

Kuvio 11. Koulutuksen sisältö vastasi odotuksiani

Vuonna 2010 arvioinnissa oli eniten hajontaa, kun kysyttiin koulutuksen sisällön vastaavuutta omiin odotuksiin. Tuolloin 35 % vastaajista oli sitä mieltä, että koulutuksen sisältö vastasi odotuksia keskinertaisesti, ja vajaa kolmannen koki sisällön vastaavan odotuksia hyvin.

Yleisarviointi koulutuksesta

Osallistujilta pyydettiin vielä yleisarviota koulutuksesta. Yleisarvioinnissa luodaan kokonaiskuvaa koulutuksesta kiinnittämättä huomiota erityisesti mihinkään toteutuksen osa-alueeseen. Voidaan puhua ”filis”-pohjaisesta arvioinnista tai ”yleisarvosanasta”.

Kuvio 12. Yleisarviointi koulutuksesta

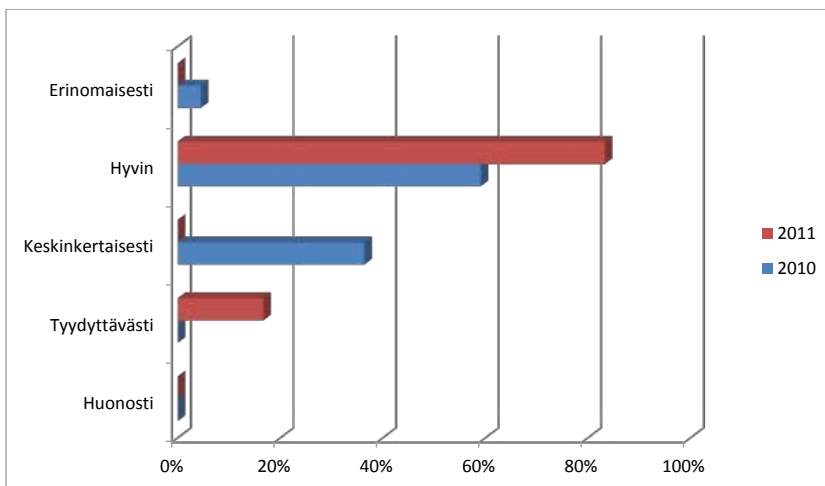
Yleisarviointi kokonaisuutena näyttää hyvältä. Jokaisessa toteutuksessa suurin osa arvioi koulutuksen hyväksi. Erinomaisena koulutusta vuonna 2010 piti reilut 10% vastaajista ja seuraavissa toteutuksissa erinomaisen arvion suhteellinen osuus kasvoi.

5.2. Oman työskentelyn arviointia

Valmennus käsitteenä ja työskentelytapana asettaa osallistujan oman tavoitteen asettamisen ja tavoitteen saavuttamiseen tehtävän työn tärkeään rooliin. Pelkkä valmentajan työskentely tai kouluttajan toiminta ei tuota tulosta, vaan tarvitaan valmennettavan aktiivista otetta tavoitteen saavuttamiseksi. Arvioinnissa on tämän vuoksi hyvä kiinnittää huomio osallistujien omaan työskentelyyn. Tässä alaluvussa käsitellään osallistujien arviointeja omasta työskentelystään.

Saavutin koulutukselle asetetut tavoitteet

Valmentavan koulutuksen alussa osallistujat laativat henkilökohtaisen opinto- ja kehityssuunnitelman, johon kirjattiin omat oppimistavoitteet, jotka konkretisoituivat esimerkiksi tavoiteltavina korkeakoulututkintoina. Suunnitelma sisälsi paitsi tavoitteen saavuttamiseksi tehtävät toimenpiteen myös saavuttamisen mahdollisten esteiden ja uhkien kartoittamisen. Osallistujia pyydettiin arvioimaan sitä, saavuttivatko he valmentavalle koulutukselle asettamansa tavoitteet.

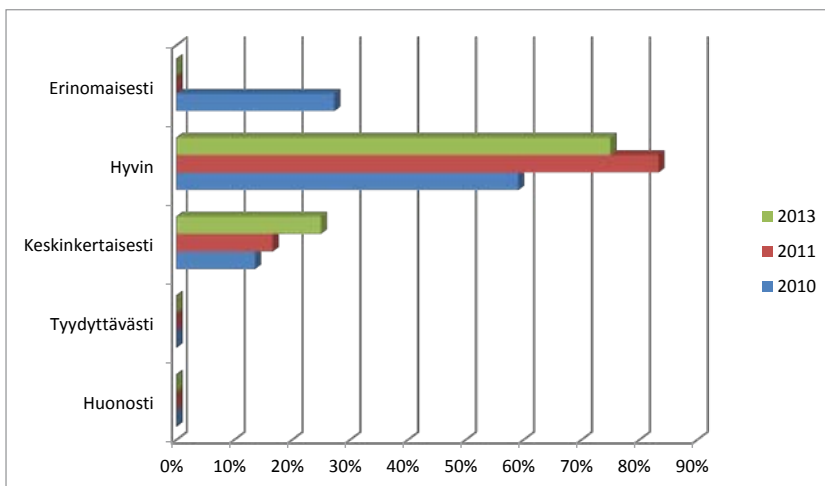

Kuvio 13. Saavutin koulutukselle asetetut tavoitteet

Vuonna 2010 osallistujista hieman alle 60 % kertoi saavuttaneensa koulutuksella asetetut tavoitteet hyvin ja vuonna 2011 yli 80 % vastaajista koki samalla tavoin. Vuonna 2013 valmistuksen arvioinnissa osallistujilta pyydettiin yleisempää arvioita omasta työskentelystään. Vastaajista (N=5) 25 % arvioi työskentelynsä keskinertaiseksi, 50 % hyväksi ja 25 % erinomaiseksi.

Osallistuin opetukseen aktiivisesti

Koulutuksen opetusmenetelminä käytettiin jonkin verran pari- ja pienryhmätyöskentelyä. Osallistujia kannustettiin puhumaan suomea näissä tilanteissa ja aktiivisesti tuomaan omia näkemyksiään ja ajatuksiaan esiin. Aktiivisuuteen kannustettiin myös luento-osuuksilla, joita sallittiin keskeyttää kysymyksillä ja keskustelulla. Valmennettavia pyydettiin arvioimaan omaa osallistumistaan opetukseen.

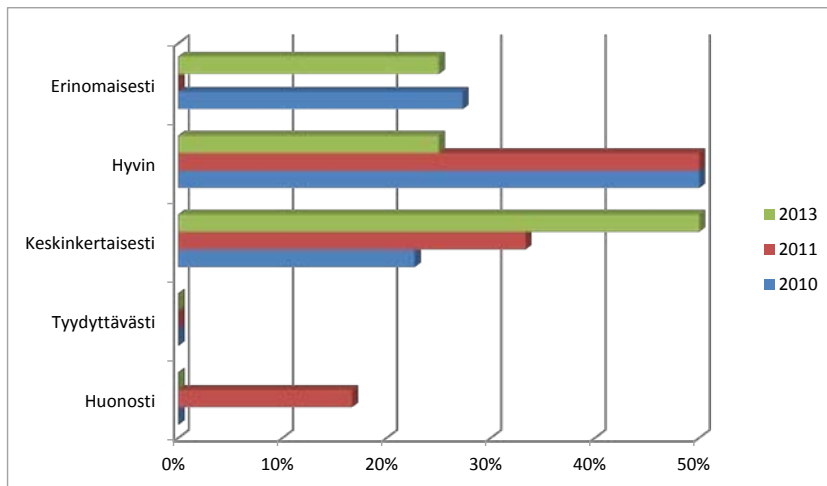

Kuvio 14. Osallistuin opetukseen aktiivisesti

Suurimmaksi osaksi vastaajat kokivat osallistuneensa opetukseen tunneilla hyvin aktiivisesti. Vuonna 2010 neljännnes vastaajista ilmoitti tunneilla osallistumisen aktiivisuutensa erinomaiseksi.

Käytin itsenäisen työskentelyajan tehokkaasti

Lähiopetuspäivien rakenne oli sellainen, että iltapäivisin korostui itsenäinen työskentely. Kouluttajat antoivat kotitehtäviä ja joka päivä oli tehtäväksi annettu kirjoittaa oppimispäiväkirjaa, jossa osallistujat reflektoivat omaa oppimistaan, kokemuksiaan ja ajatuksiaan. Miten osallistujat arvioivat omaa ajankäyttöään itsenäisessä työskentelyssä?

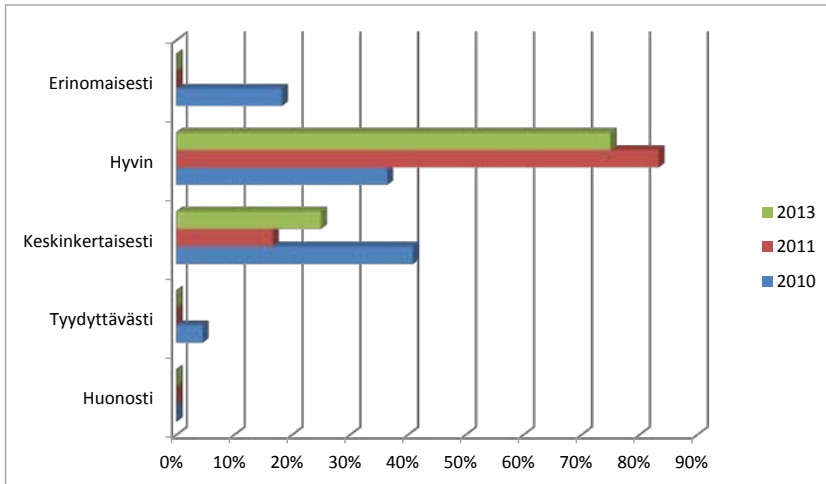

Kuvio 15. Käytin itsenäisen työskentelyajan tehokkaasti

Kokonaiskuva valmennukseen osallistujien itsenäisen työskentelyajan tehokkaasta käytöstä näyttää hyvältä. Vuonna 2010 puolet koki käyttäneensä työskentelyaikansa tehokkaasti hyvin ja neljännnes erinomaisesti. Vuonna 2011 puolet arvioijista piti oman ajan työskentelytehokkuuttaan hyvänä ja reilu kolmannes keskinkertaisena. Vuonna 2013 arvioijista puolet ilmoitti tehokkuutensa keskinkertaisena, neljännnes hyvänä ja neljännnes erinomaisena.

Toimin rakentavasti ryhmässä ja otin muut hyvin huomioon ryhmässä

Maahanmuuttajien valmentava koulutus on kestoltaan noin kolme kuukautta. Tässä ajassa osallistujat tutustuvat toisiinsa ja ryhmä muotoutuu. Ryhmän tuki on parhaimmillaan keskeinen elementti osallistujien tavoitteiden saavuttamisessa. Samoin huonosti toimiva ryhmä voi vaikeuttaa tavoitteiden saavuttamista. Osallistujilta kysyttiin heidän omaa toimintaansa ryhmän jäsenenä ja muiden huomioon ottamisessa.

Kuvio 16. Toimin rakentavasti ryhmässä ja otin muut hyvin huomioon

Vuonna 2010 40 % vastaajista koki toimivansa rakentavasti ryhmässä ja otti muut hyvin huomioon keskinertaisesti, reilu kolmannes hyvin ja vajaa viidennes erinomaisesti. Vuonna 2011 yli 80 % ja vuonna 2013 yli 70 % vastaajista piti ryhmässä toimistaan ja muiden huomioon ottamista hyvänä.

5.3. Avoimia kysymyksiä

Mitä lisäisit koulutukseen tai poistaisit siitä?

Osallistujilta kysyttiin, mitä he lisäisivät tai poistaisivat koulutuksesta. Vuoden 2010 vastauksissa sisällöksi haluttiin eniten lisää suomen kielen opetusta. Lisää haluttiin myös valintakokeeseen valmistautumista sekä yleisesti että liittyen itseä kiinnostavan alan valintakokeen aineisiin, kuten esimerkiksi matematiikka, fysiikka ja kemia. Tietotekniikkaa toivottiin lisää ja jotkut toivoivat myös ensiapukoulutusta. Koulutuksen toteutuksiin ehdotettiin lisättäväksi enemmän lähiopetusta ja palautettavia tehtäviä. Poistettavaksi ehdotettiin hyvinvointiin liittyviä sisältöjä.

Vuoden 2011 vastauksissa suomen kielen mainittiin koulutukseen lisättävänä asiana. Kehitysideana nousi myös oppimispäiväkirjan tehtävien korvaamisena yleisillä suomen kielen kirjoitustehtävillä tai tarkemmin rajatuilla oppimispäiväkirjatehtävillä. Lisää toivottiin myös vanhojen pääsykokeiden käsittelyä.

Vuonna 2013 osallistujista kaksi oli sitä mieltä, että tuntien seuraamiseen käytettiin liikaa aikaa. Yksi vastaaja toivoi opiskelijoita eri kulttuureista enemmän.

Mikä koulutuksessa oli hyvää?

Vuonna 2010 hyväksi asiaksi koettiin opetuksen seuraaminen Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa ja oppimisprosessiin osallistuminen yhdessä tutkinto-opiskelijoiden kanssa. Suomen kielen kouluttajat ja ATK-kouluttaja saivat paljon kiitosta. Koulutuksen rakenne järjestyksen osalta näh-

tiin hyvänä. Kaiken kaikkiaan osallistujat tuntuivat olevan tyytyväisiä, vaikka tässä kohdassa tuli myös palautetta siitä, että suomen kielen oppitunteja oli liian harvoin.

Vuonna 2011 kiiteltiin opettajien huolehtivaisuutta ja opiskelijoiden toiveiden huomioon ottamista. Kurssin hyvä ilmapiiri sai myös kiitosta. Koulutuksessa koettiin hyvänä opintojaksojen seuraaminen sekä kotiläksyt. Koko oppimisprosessi koettiin vaikuttavasti suunnitelluksi.

Vuonna 2013 hyvänä koulutuksessa pidettiin sitä, että saa tietoa alasta, jota haluaisi mennä opiskelemaan sekä sitä, että ammattikorkeakoulun oppimisprosessia ja – järjestelmää esiteltiin. Opetukseen tutustuminen nähtiin hyvänä, sillä siinä ”näin omin silmin millainen ja kuinka vaativa minunkin opiskelu ammattikorkeakoulussa voisi olla”.

Mikä koulutuksessa oli huonoa?

Ensimmäisessä toteutuksessa vuonna 2010 koettiin koulutuksen toteutus huonona siksi, että siinä oli liian vähän lähiopiskelua. Itsenäinen työskentely, etätehtävät ja se, että opiskelua ei ole joka päivä, mainittiin huonona asiana. Hyvinvointiin liittyvät sisällöt todettiin useassa vastauksessa turhana tai liian teoreettisena. Oppituntien seuraamisen organisointia pidettiin huonona, sillä yhden vastaajan mielestä se olisi pitänyt organisoida aikaisemmin.

Vuonna 2011 huonoksi asiaksi mainittiin tietotekniikan opetuksen järjestäminen. Tämän lisäksi yksi koki valmennuksen ajoituksen huonoksi (syksy) ja yksi vastaajat olisi halunnut suunnata kaikki voimat valintakokeisiin valmistautumiseen.

Vuonna 2013 oltiin tyytyväisiä valmennukseen, ja huonona asiana pidettiin aamuherätystä. Oppimispäiväkirja mainittiin huonona asiana, vaikka vastaaja toi esiin sen hyödyllisyyden.

Miten arvioisit koulutuksen hyödyllisyyttä?

Osallistujilta kysyttiin koulutuksen hyödyllisyydestä ja heidän pyydettiin perustelemaan vastaustaan kolmella valmennuksen aikana oppimallaan asialla. Vuonna 2010 hyödyllisimmiksi asioiksi mainittiin tietotekniikan taitojen kehittyminen, suomen kielen vahvistuminen ja ammattikorkeakouluopiskelun tuntemuksen parantuminen, joka tapahtui sekä tutustumisella eri koulutusaloihin että perehtymällä korkeakouluopiskeluun opetuksen seurannassa. Niin ikään Moodle koettiin hyödylliseksi. Päiväkirjatyöskentely mainittiin myös hyödylliseksi.

Myös vuonna 2011 hyödylliseksi asiaksi koettiin suomen kielen parantuminen ja ammattikorkeakouluopintoihin tutustuminen. Näiden lisäksi useassa vastauksessa kerrottiin itseluottamuksen ja reflektointitaitojen parantuneen.

Vuonna 2013 arvioinnissa esiin nostettiin hyödylliseksi suomen kielen opetus, atk-opetus ja pääsykokeisiin valmistautuminen. Yksi vastaaja koki oppimispäiväkirjan hyödylliseksi, sillä sen avulla oppi ilmaisemaan ajatuksiaan syvällisemmällä tavalla.

Mistä sait tiedon koulutuksesta?

Valmentavan koulutuksen viestintämarkkinoinnin arvioinnin kannalta haluttiin tietää, mistä osallistujat olivat saaneet tiedon koulutuksesta. Vuoden 2010 osallistujat olivat saaneet tietoa useasta

lähteestä: toiselta kurssilta (pääosin Etelä-Kymenlaakson ammattiopistossa), lehdestä, ystävältä ja internetistä. Myös työvoimatoimiston kautta oli tieto välittynyt. Vuonna 2011 tietoa valmennuksesta oli saatu Etelä-Kymenlaakson ammattiopistossa (Ekami) järjestetystä infotilaisuudesta, Kotkan aikuislukion opettajalta ja Amare-hankkeen kautta. Lehti-ilmoittelua ei ollut 2011. Myös vuonna 2013 tärkeimpiä tiedotuskanavia koulutuksesta olivat Ekami ja työ- ja elinkeinotoimisto.

6 KEHITTÄMISSUUNTIA

Takana on siis kolme Ammattikorkeakouluopintoihin valmentavaa koulutusta maahanmuuttajille. Vaikka tänä aikana on jossain määrin kehitetty koulutusta sekä sisällöllisesti että rakenteellisesti, on aika pohtia kehittämissuuntia. Mitä asioita voidaan vielä kehittää paremmaksi? Löydetäänkö koulutukselle uusia ulottuvuuksia?

Koulutuksen markkinointi on tähän asti toteutunut maahanmuuttajien kanssa työskentelevien tahojen ja verkostojen kautta. Markkinoinnin onnistuminen on vaihdellut eri vuosina. Toisaalta tuli tunne, että tieto ei mennyt kentälle, mutta toisaalta saatiin yhteydenottoja ympäri Suomea. Markkinoinnissa painopiste oli Kymenlaaksossa, joten oli yllättävää, kun yhteydenottoja ja tiedusteluja tuli laajemmaltakin alueelta. Maahanmuuttajien kanssa työskentelevät henkilöt ja verkostot ovat hyvä yhteistyökumppani tässä ja heidän kauttaan jatkossakin tiedotetaan Kymenlaakson ammattikorkeakoulun maahanmuuttajille suunnatuista koulutuksista ja tapahtumista. Arvioinnin tulosten mukaan tieto kulkee myös tietyllä tavalla ”puskaradion kautta”, sillä moni oli saanut tiedon koulutuksesta ystävältään tai sukulaiseltaan. Näyttää siis siltä, että matalan profiilin markkinoinnillakin voi onnistua hyvin.

On haasteellista erottaa hakijoiden joukosta sopivimmat ja motivoituneet valmennettavat. Miksi motivaatio on mielestämme ollut tärkeä asia? Tavoitteena on ollut uusien opiskelijoiden hakeutuminen oppilaitokseemme opiskelijoiksi ensisijaisesti suomenkieliseen koulutusohjelmaan. Tavoite on osallistujille haastava, sillä kielitaito on usein se asia, joka estää sisään pääsyn. Tarvitaan siis erittäin vahva motivaatio, jotta valmennettava paneutuu sekä kielen oppimiseen että valintaprosessiin. Osallistujan vahva motivaatio on tarpeen myös valmennuksen käsitteen lähtökohdista katsottuna, sillä pelkkä valmentajan työ ei sinällään riitä. On hienoa kuitenkin huomata, että näinä vuosina lukuisia valmennuskursseilaisia on päässyt Kymenlaakson ammattikorkeakouluun opiskelijaksi.

Joissain palautteissa nousi esiin kritiikkiä siitä, että ryhmä koostui pääosin venäläisistä osallistujista. Ryhmän homogeenisuus voi tietyllä tavalla olla esteenä suomen kielen opiskelulle. Jos opiskelupäivän aikana asiat selvitetään omalla äidinkielellä ja kahvitauolla puhutaan vain venäjää, tilaisuus suomen kielen oppimiseen jätetään käyttämättä. Toki useat valmennukseen osallistujat olivat aktiivisia kehittääkseen omaa osaamistaan ja pitivät kiinni ryhmän sopimusta siitä, että lähiopetuksen aikana puhutaan suomea. On siis tärkeä koulutuksen alussa ryhmäyttää opiskelijat ja ylläpitää hyvää ryhmähenkeä pitkin valmennusta.

Valmentava koulutus on pääpiirteissään pysynyt samana, mutta joitakin muutoksia on tehty osallistujien antaman palautteen perusteella. Valmennuksen sisällössä alun perin vahva hyvinvointiteema on muuttunut niin, että erillisiä hyvinvointiin liittyviä oppitunteja ei enää ole ollut. Niiden sijaan pyritään dialogiseen ja lämpimään vuorovaikutukseen osallistujien kanssa, jolloin mahdolliset osallistujien hyvinvointiin liittyvät seikat tulevat esiin ja heitä voidaan tarvittaessa opastaa ja ohjata avun piiriin. Ensimmäisen toteutuksen sisältö ”mielenterveyden ensiapu” on siis jäänyt pois.

Toinen asia, jota toteutuksissa on kehitetty koulutuspalautteen pohjalta, on lähiopetuksen tarjoaminen pääsääntöisesti jokaisena valmennuksen päivänä. Ensimmäisen toteutuksen palautteessa useat toivoivat enemmän lähiopetusta, mikä toteutui myöhemmin niin, että joka päivä on lähiopetusta aamupäivisin ja iltapäivisin oli itsenäistä työskentelyä joka koulun tiloissa tai kotona.

Tietotekniikan perusteet –opintopaketti on ollut kolmen opintopisteen laajuinen. Kaikkien koulutusalojen opetussuunnitelmissa on pyritty vähintään viiden opintopisteen laajuisiin opintopaketteihin. Jatkossa olisi järkevää laajentaa myös valmentavan koulutuksen tietotekniikan perusteita viideksi opintopisteeksi, jotta opiskelijaksi valitut voivat hakea suorittamalleen opintopaketille korvaavuutta. Opiskelijapalautteen perusteella tietotekniikan osuuteen siirtyvät kaksi opintopistettä voitaisiin vähentää opetuksen tutustumisesta, sillä se koettiin joissakin palautteissa liian pitkäksi.

Ammattikorkeakouluopintoihin valmentavan koulutuksen vaikuttavuutta on mahdollista arvioida muun muassa sen perusteella, kuinka monta koulutukseen osallistujaa on päässyt meille tai muihin korkeakouluihin tutkinto-opiskelijaksi. Tästä ei ole tehty systemaattista tilastointia, mutta yleisesti voidaan todeta, että 1-2 hakijaa on valittu opiskelijaksi hakukausittain.

Jatkossa vahva suomen kielen opetuksen painotus jatkunee. Suomen kielen vahvistamista tukee myös päivittäinen lähiopetus, mikä ei toki sulje pois verkko-opetuksen tai muunlaisen opetusmenetelmien monipuolistamista. Valmentava koulutus on toteutettu Kotkassa Metsolan kampuksella ja joissain määrin myös Jylpyn kampuksella, sillä hakijoita on ollut enemmän Etelä-Kymenlaaksossa. Olisi tutkittava mahdollisuutta ottaa mukaan myös Pohjois-Kymenlaaksossa asuvia maahanmuuttajia vaikkapa niin, että verkko-opetuksen keinoin järjestetään opetusta molemmilla kampuksilla.

LÄHTEET

- Aaltonen, T., Pajunen, H & Tuominen, K. 2005. Syty ja sytytä. Valmentavan johtamisen filosofia. Helsinki: Talentum.
- Ammattikorkeakoululaki 28.6.2013/485.
- Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015. Opetusministeriön julkaisuja 2009:21.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 28.6.2013/486.
- Opetusministeriön maahanmuuttopoliittiset linjaukset 2009. Opetusministeriön julkaisuja 2009:48.
- Osaava ja luova Suomi. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulevaisuuskatsaus. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:15.
- Virolainen, I., 2010. Johdon coaching: rajanvetoja, taustateorioita ja prosesseja. Acta Universitatis Lappeenrantaensis 394.

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULUN JULKAISUSARJASSA B. ILMESTYNEET JULKAISUT

B-SARJA Tutkimuksia ja raportteja

- B 1 Markku Huhtinen & al.:
Laivadieselien päästöjen vähentäminen olemassa olevissa laivoissa [1997].
- B 2 Ulla Pietilä, Markku Puustelli:
An Empiral Study on Chinese Finnish Buying Behaviour of International Brands [1997].
- B 3 Markku Huhtinen & al.:
Merenkulkualan ympäristönsuojelun koulutustarve Suomessa [1997].
- B 4 Tuulia Paane-Tiainen:
Kohti oppijakeskeisyyttä. Oppijan ja opettajan välisen ohjaavan toiminnan hahmottamista [1997].
- B 5 Markku Huhtinen & al.:
Laivadieselien päästöjä vähentävien puhdistuslaitteiden tuotteistaminen [1998].
- B 6 Ari Siekkinen:
Kotkan alueen kasvihuonepäästöt [1998]. Myynti: Kotkan Energia.
- B 7 Risto Korhonen, Mika Määttänen:
Veturidieseleiden ominaispäästöjen selvittäminen [1999].
- B 8 Johanna Hasu, Juhani Turtiainen:
Terveysalan karusellikoulutusten toteutuksen ja vaikuttavuuden arviointi [1999].

- B 9 Hilikka Dufva, Mervi Luhtanen, Johanna Hasu:
Kymenlaakson väestön hyvinvoinnin tila, selvitys Kymenlaakson väestön hyvinvointiin liittyvistä tekijöistä [2001].
- B 10 Timo Esko, Sami Uoti:
Tutkimussopimusopas [2002].
- B 11 Arjaterttu Hintsala:
Mies sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisena – minunko ammattini? [2002].
- B 12 Päivi Mäenpää, Toini Nurminen:
Ohjatun harjoittelun oppimisympäristöt ammatillisen kehittymisen edistäjinä – ARVI-projekti 1999-2002 [2003], 2 p. [2005] .
- B 13 Frank Hering:
Ehdotus Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kestävän kehityksen ohjelmaksi [2003].
- B 14 Hilikka Dufva, Raija Liukkonen
Sosiaali- ja terveystalouden yrittäjyys Kaakkois-Suomessa. Selvitys Kaakkois-Suomen sosiaali- ja terveystalouden palveluyrittäjyyden nykytilasta ja tulevaisuuden näkymistä [2003].
- B 15 Eija Anttalainen:
Ykköskuski: kuljettajien koulutustarveselvitys [2003].
- B 16 Jyrki Ahola, Tero Keva:
Kymenlaakson hyvinvointistrategia 2003 –2010 [2003], 2 p. [2003].
- B 17 Ulla Pietilä, Markku Puustelli:
Paradise in Bahrain [2003].
- B 18 Elina Petro:
Straightway 1996—2003. Kansainvälinen transitoreitin markkinointi [2003].
- B 19 Anne Kainlauri, Marita Melkko:
Kymenlaakson maaseudun hyvinvointipalvelut - näkökulmia maaseudun arkeen sekä mahdollisuuksia ja malleja hyvinvointipalvelujen kehittämiseen [2005].
- B 20 Anja Härkönen, Tuomo Paakkonen, Tuija Suikkanen-Malin, Pasi Tulkki:
Yrittäjyyskasvatus sosiaalialalla [2005]. 2. p. [2006]
- B 21 Kai Koski (toim.):
Kannattava yritys ei menetä parhaita asiakkaitaan. PK-yritysten liiketoiminnan kehittäminen osana perusopetusta [2005]
- B 22 Paula Posio, Teemu Saarelainen:
Käytettävyyden huomioon ottaminen Kaakkois-Suomen ICT-yritysten tuotekehityksessä [2005]

- B 23 Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen, Elina Kantola, Eeva Suuronen:
Keski-ikäisten naisten sepelvaltimotaudin riskitekijät, elämäntavat ja ohjaus sairaalassa [2006]
- B 24 Johanna Erkamo & al.:
Oppimisen iloa, verkostojen solmimista ja toimivia toteutuksia yrittäjämäisessä oppimisympäristössä [2006]
- B 25 Johanna Erkamo & al.:
Luovat sattumat ja avoin yhteistyö ikäihmisten iloksi [2006]
- B 26 Hanna Liikanen, Annukka Niemi:
Kotihoidon liikkuvaa tietojenkäsittelyä kehittämässä [2006]
- B 27 Päivi Mäenpää
Kaakkois-Suomen ensihoidon kehittämisstrategia vuoteen 2010 [2006]
- B 28 Anneli Airola, Arja-Tuulikki Wilén (toim.):
Hyvinvointialan tutkimus- ja kehittämistoiminta Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa [2006]
- B 29 Arja-Tuulikki Wilén:
Sosiaalipäivystys – kehittämishankkeen prosessievaluatio [2006].
- B 30 Arja Sinkko (toim.):
Kestävä kehitys Suomen ammattikorkeakouluissa – SUDENET-verkostohanke [2007].
- B 31 Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen, Mirja Nurmi, Leena Wäre (toim.):
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu Etelä-Suomen Alkoholiohjelman kuntakumppanuudessa [2007].
- B 32 Erkki Hämäläinen & Mari Simonen:
Siperian radan tariffikorotusten vaikutus konttiliikenteeseen 2006 [2007].
- B 33 Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen & Mirja Nurmi:
Tulevaisuuteen suuntaava tutkiva ja kehittävä oppiminen avoimissa ammattikorkeakoulun oppimisympäristöissä [2007].
- B 34 Erkki Hämäläinen & Eugene Korovyakovsky:
Survey of the Logistic Factors in the TSR-Railway Operation - "What TSR-Station Masters Think about the Trans-Siberian?" [2007].
- B 35 Arja Sinkko:
Kymenlaakson hyvinvoinnin tutkimus- ja kehittämiskeskus (HYTKES) 2000-2007.Vaikuttavuuden arviointi [2007].
- B 36 Erkki Hämäläinen & Eugene Korovyakovsky:
Logistics Centres in St Petersburg, Russia: Current status and prospects [2007].

- B 37 Hilikka Dufva & Anneli Airola (toim.):
Kymenlaakson hyvinvointistrategia 2007 - 2015 [2007].
- B 38 Anja Härkönen:
Turvallista elämää Pohjois-Kymenlaaksossa? Raportti Kouvolan seudun asukkaiden kokemasta turvallisuudesta [2007].
- B 39 Heidi Nousiainen:
Stuuva-tietokanta satamien työturvallisuustyön työkaluna [2007].
- B 40 Tuula Kivilaakso:
Kymenlaaksolainen veneenveistoperinne: venemestareita ja mestarillisia veneitä [2007].
- B 41 Elena Timukhina, Erkki Hämäläinen, Soma Biswas-Kauppinen:
Logistic Centres in Yekaterinburg: Transport - logistics infrastructure of Ural Region [2007].
- B 42 Heidi Kokkonen:
Kouvola muuttajan silmin. Perheiden asuinpaikan valintaan vaikuttavia tekijöitä [2007].
- B 43 Jouni Laine, Suvi-Tuuli Lappalainen, Pia Paukku:
Kaakkois-Suomen satamasidonnaisten yritysten koulutustarveselvitys [2007].
- B 44 Alexey V. Rezer & Erkki Hämäläinen:
Logistic Centres in Moscow: Transport, operators and logistics infrastructure in the Moscow Region [2007].
- B 45 Arja-Tuulikki Wilén:
Hyvä vanhusten hoidon tulevaisuus. Raportti tutkimuksesta Kotkansaaren sairaalassa 2007 [2007].
- B 46 Harri Ala-Uotila, Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen, Ari Lindeman, Pasi Tulkki (toim.):
Oppimisympäristöistä innovaatioiden ekosysteemiin [2007].
- B 47 Elena Timukhina, Erkki Hämäläinen, Soma Biswas-Kauppinen:
Railway Shunting Yard Services in a Dry-Port. Analysis of the railway shunting yards in Sverdlovsk-Russia and Kouvola-Finland [2008].
- B 48 Arja-Tuulikki Wilén:
Kymenlaakson muisti- ja dementiaverkosto. Hankkeen arviointiraportti [2008].
- B 49 Hilikka Dufva, Anneli Airola (toim.):
Puukuidun uudet mahdollisuudet terveyden- ja sairaanhoidossa. TerveysSellu-hanke. [2008].
- B 50 Samu Urpalainen:
3D-voimalaitossimulaattori. Hankkeen loppuraportti. [2008].
- B 51 Harri Ala-Uotila, Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen, Ari Lindeman (toim.):
Yrittäjämäisen toiminnan oppiminen Kymenlaaksossa [2008].

- B 52 Peter Zashev, Peeter Vahtra:
Opportunities and strategies for Finnish companies in the Saint Petersburg and Leningrad region automobile cluster [2009].
- B 53 Jari Handelberg, Juhani Talvela:
Logistiikka-alan pk-yritykset versus globaalit suuroperaattorit [2009].
- B 54 Jorma Rytönen, Tommy Ulmanen:
Katsaus intermodaalikuljetusten käsitteisiin [2009].
- B 55 Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen:
Lasten ja nuorten terveys- ja tapakäyttäytyminen Etelä-Kymenlaakson kunnissa [2009].
- B 56 Kirsi Rouhiainen:
Viisasten kiveä etsimässä: miksi tradenomiopiskelija jättää opintonsa kesken? Opintojen keskeyttämisen syiden selvitys Kymenlaakson ammattikorkeakoulun liiketalouden osaamisalalla vuonna 2008 [2010].
- B 57 Lauri Korppas - Esa Rika - Eeva-Liisa Kauhanen:
eReseptin tuomat muutokset reseptiprosessiin [2010].
- B 58 Kari Stenman, Rajka Ivanis, Juhani Talvela, Juhani Heikkinen:
Logistiikka & ICT Suomessa ja Venäjällä [2010].
- B 59 Mikael Björk, Tarmo Ahvenainen:
Kielelliset käytänteet Kymenlaakson alueen logistiikkayrityksissä [2010].
- B 60 Anni Mättö:
Kyläläisten metsävarojen käyttö ja suhtautuminen metsien häviämiseen Mzuzun alueella Malawissa [2010].
- B 61 Hilikka Dufva, Juhani Pekkola:
Turvallisuusjohtaminen moniammatillisissa viranomaisverkostoissa [2010].
- B 62 Kari Stenman, Juhani Talvela, Lea Värtö:
Toiminnanohjausjärjestelmä Kymenlaakson keskussairaalan välinehuoltoon [2010].
- B 63 Tommy Ulmanen, Jorma Rytönen:
Intermodaalikuljetuksiin vaikuttavat häiriöt Kotkan ja Haminan satamissa [2010].
- B 64 Mirva Salokorpi, Jorma Rytönen
Turvallisuus ja turvallisuusjohtamisjärjestelmät satamissa [2010].
- B 65 Soili Nysten-Haarala, Katri Pynnöniemi (eds.):
Russia and Europe: From mental images to business practices [2010].
- B 66 Mirva Salokorpi, Jorma Rytönen:
Turvallisuusjohtamisen parhaita käytäntöjä merenkulkijoille ja satamille [2010].

- B 67 Hannu Boren, Marko Viinikainen, Ilkka Paajanen, Viivi Etholen:
Puutuotteiden ja -rakenteiden kemiallinen suojaus ja suojauksen markkinapotentiaali [2011].
- B 68 Tommy Ulmanen, Jorma Rytönen, Taina Lepistö:
Tavaravirtojen kasvusta ja häiriötekijöistä aiheutuvat haasteet satamien intermodaalijärjestelmälle [2011].
- B 69 Juhani Pekkola, Sari Engelhardt, Jussi Hänninen, Olli Lehtonen, Pirjo Ojala:
2,6 Kestävä kansakunta. Elinvoimainen 200-vuotias Suomi [2011].
- B 70 Tommy Ulmanen:
Strategisen osaamisen johtaminen satama-alueen Seveso-laitoksissa [2011].
- B 71 Arja Sinkko:
LCCE-mallin käyttöönotto tekniikan ja liikenteen toimialalla – ensiaskeleina tuotteistaminen ja sidosryhmäyhteistyön kehittäminen [2012].
- B 72 Markku Nikkanen:
Observations on Responsibility – with Special reference to Intermodal Freight Transport Networks [2012].
- B 73 Terhi Suuronen:
Yrityksen arvon määrittäminen yrityskauppatilanteessa [2012].
- B 74 Hanna Kuninkaanniemi, Pekka Malvela, Marja-Leena Saarinen (toim.):
Research Publication 2012 [2012].
- B 75 Tuomo Väärä, Reeta Stöd, Hannu Boren:
Moderni painekyllästys ja uusien puutuotteiden testaus aidossa, rakennetussa ympäristössä. Jatkohankkeen loppuraportti [2012].
- B 76 Ilmari Larjavaara
Vaikutustapojen monimuotoisuus B-to-B-markkinoinnissa Venäjällä - lahjukset osana liiketoimintakulttuuria [2012].
- B 77 Anne Fransas, Enni Nieminen, Mirva Salokorpi, Jorma Rytönen:
Maritime safety and security. Literature review [2012].
- B 78 Juhani Pekkola, Olli Lehtonen, Sanna Haavisto:
Kymenlaakson hyvinvointibarometri 2012. Kymenlaakson hyvinvoinnin kehityssuuntia viranhaltijoiden, luottamushenkilöiden ja ammattilaisten arvioimana [2012].
- B 79 Auli Jungner (toim.):
Sosionomin (AMK) osaamisen työelämälähtöinen vahvistaminen. Ongelmaperustaisen oppimisen jalkauttaminen työelämäyhteistyöhön [2012].
- B 80 Mikko Mylläri, Jouni-Juhani Häkkinen:
Biokaasun liikennekäyttö Kymenlaaksossa [2012].

- B 81 Riitta Leviäkangas (toim.):
Yhteiskuntavastuuraportti 2011 [2012].
- B 82 Riitta Leviäkangas (ed.):
Annual Responsibility Report 2011 [2012].
- B 83 Juhani Heikkinen, Janne Mikkala, Niko Jurvanen
Satamayhteisön PCS-järjestelmän pilotointi Kaakkois-Suomessa. Mobiilisatama-projektin työpaketit WP4 ja WP5, loppuraportti 2012 [2012].
- B 84 Tuomo Väärä, Hannu Boren
Puun modifiointiklusteri. Loppuraportti 2012 [2012].
- B 85 Tiina Kirvesniemi
Tieto ja tiedon luominen päiväkotityön arjessa [2012].
- B 86 Sari Kiviharju, Anne Jääsmaa
KV-hanketoiminnan osaamisen ja kehittämistarpeiden kartoitus - Kyselyn tulokset [2012].
- B 87 Satu Hoikka, Liisa Korpivaara
Työhyvinvointia yrittäjälle - yrittäjien kokemuksia Hyvinvointikoulusta ja näkemyksiä yrittäjän työhyvinvointia parantavista keinoista [2012].
- B 88 Sanna Haavisto, Saara Eskola, Sami-Seppö Ovaska
Kopteri-hankkeen loppuraportti [2013].
- B 89 Marja-Liisa Neuvonen-Rauhala, Pekka Malvela, Heta Vilén, Oona Sahlberg (toim.)
Sidos 2013 - Katsaus kansainvälisen liiketoiminnan ja kulttuurin toimialan työelämäläheisyyteen [2013].
- B 90 Minna Söderqvist
Asiakaskeikeistä kansainvälistymistä Kymenlaakson ammattikorkeakoulun yritys yhteistyössä [2013].
- B 91 Sari Engelhardt, Marja-Leena Selenius, Juhani Pekkola
Hyvän tuulen palvelu. Kotkan terveystioski hyvinvoinnin edistäjänä - Kotkan terveystioskikokeilun arviointi 2011-2012 [2013].
- B 92 Anne Fransas, Enni Nieminen, Mirva Salokorpi
Maritime security and safety threats – Study in the Baltic Sea area [2013].
- B 93 Valdemar Kallunki (toim.)
Elämässä on lupa tavoitella onnea: Nuorten aikuisten koettu hyvinvointi, syrjäytyminen ja osallisuus Kaakkois-Suomessa ja Luoteis-Venäjällä. Voi hyvin nuori -hankkeen loppuraportti. [2013].
- B 94 Hanna Kuninkaanniemi, Pekka Malvela, Marja-Leena Saarinen (toim.):
Research Publication 2013 [2013].

- B 95 Arja Sinkko (toim.):
Tekniikan ja liikenteen toimialan LCCE-toiminta Yritysyhteistyönä käytännössä: logistiikan opiskelijoiden "24 tunnin ponnistus"[2013].
- B 96 Markku Nikkanen:
Notes & Tones on Aspects of Aesthetics in Studying Harmony and Disharmony: A Dialectical Examination [2013].
- B 97 Riitta Leviäkangas (toim.):
Yhteiskuntavastuuraportti 2012 [2013].
- B 98 Mervi Nurminen, Teija Suoknuuti, Riina Mylläri (toim.)
Sidos 2013, NELI North European Logistics Institute - Katsaus logistiikan kehitysohjelman tuloksiin[2013].
- B 99 Jouni-Juhani Häkkinen, Svenja Baer, Hanna Ricklefs:
Economic comparison of three NOx emission abatement systems [2013].
- B 100 Merja Laitoniemi:
Yksinäisyydestä yhteisöllisyyteen. Yhteisöllistä hoitotyötä Elimäen Puustellissa [2013].
- B 101 Kari Stenman (toim.):
ROCKET. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun osahankkeen loppuraportti [2013].
- B 102 Hannu Sarvelainen, Niko Töyrylä:
Koelaite biomassan torrefiointiin. Biotuli-hankkeen tutkimusraportti 2013 [2013].
- B 103 Saara Eskola
Biotuli-hanke. Puupohjaiset antibakteeriset tuotteet infektioiden torjunnassa [2013].
- B 104 Hilikka Dufva, Juhani Pekkola
Matkustajalaivaliikennettä harjoittavan varustamon yhteiskuntaeettinen liiketoiminta [2013].
- B 105 Mirva Pilli-Sihvola (toim.):
Muuttuuko opettajuus ja mihin suuntaan? Yhteisöllisen verkko-oppimisen ja mobiilioppimisen mahdollisuuksia etsimässä [2013].
- B 106 Anne Fransas, Enni Nieminen, Mirva Salokorpi:
Maritime security and security measures – Mimic Study in the Baltic Sea Area [2013].
- B 107 Satu Peltola (ed.):
Wicked world – The spirit of wicked problems in the field of higher education [2013].
- B 108 Hannu Sarvelainen, Niko Töyrylä:
Erilaisten biomassojen soveltuvuus torrefiointiin. BIOTULI-hankkeen tutkimusraportti 2013 [2013].

KYAMK
University of Applied Sciences